

УДК 352:005.21

С. М. Смирнова,

к. геол. н., доцент (бвз) кафедри управління земельними ресурсами,
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
ORCID ID: 0000-0001-9106-7435

В. М. Смирнов,

к. геол. н., керівник екологічної лабораторії, ТОВ "СЗ "Океан"
ORCID ID: 0000-0003-3809-6098

А. Ю. Мась,

старший викладач кафедри управління земельними ресурсами,
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
ORCID ID: 0000-0003-1140-2817

Д. Р. Шаповаленко,

магістрант кафедри управління земельними ресурсами,
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
ORCID ID: 0000-0003-4754-3216

DOI: 10.32702/2306-6792.2021.1—2.82

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ

S. Smyrnova,

PhD in Geology, Associate Professor, Department of Land Management, Petro Mohyla Black Sea National University

V. Smyrnov,

PhD in Geology, head of the environmental laboratory, Limited Liability Company "Ocean Shipyard"

A. Mas,

Senior lecturer, Department of Land Management, Petro Mohyla Black Sea National University

D. Shapovalenko,

Master's student of the Department of Land Management, Petro Mohyla Black Sea National University

STRATEGIC LAND USE PLANNING

Статтю присвячено сучасним стратегіям до планування використання земель, яке орієнтоване на доцільність, збалансованість користування благами землі. Сучасна система планування використання земель є недостатньо скоординованою та потребує врегулювання в досягненні позитивного результату на засадах високої економічної ефективності. Наголошено на необхідність дотримання вимог екологічної безпеки в системі стратегічного планування землекористування та охорони земель. Запропоновано здійснити перегляд розподілу функцій на різних рівнях і різних ланках влади на засадах концептуальних орієнтирів і пріоритетів стратегічного планування використання земель. Організаційна частина механізму стратегічного планування використання земель включає організаційно-адміністративні методи управління. Акцентовано увагу на тому, що частина функцій управління повинна належати до компетенції центральних органів влади, а інша — до компетенції органів місцевого самоврядування.

The article is devoted to modern strategies for land use planning. Strategic land use planning is one of the important sciences required for people who use or enjoy the benefits of land and work in this field. Existing land use planning mechanisms have lost their relevance. In this context, the creation of a highly effective land use planning mechanism is now becoming increasingly important, as the country needs to adapt to changes in both domestic and foreign policy processes, and as a result needs to address a range of issues, including the formation of effective mechanisms of public administration in the field of regulation of land resources of the country in the main areas: use, protection and circulation of agricultural land. Institutional support today is clearly insufficient. Scientific principles of complex strategic planning of land use are implemented on the logistics of creation, operation and development of organizational and legal mechanism

for improving land use on the basis of ecological and economic potential and their preservation. Therefore, in principle, it is necessary to focus on the generalization of scientific theoretical and methodological developments in order to provide a sound system of knowledge in the field of land management. The modern system of land use planning is insufficiently balanced and does not provide a positive result in achieving high economic efficiency and environmental safety in land protection and land use. The priorities of management in the field of use and reproduction of productivity of state-owned agricultural lands are recognized as ensuring the implementation of measures for land protection, preservation and reproduction of soil fertility. According to the concept of sustainable development, the scientific principles in the field of use and reproduction of productivity of agricultural lands of state property and their disposal are defined. Some tasks of this concept are to prevent soil degradation processes, increase soil fertility, as well as to rehabilitate disturbed lands. Therefore, it is proposed to review on a systematic basis the conceptual guidelines and priorities for the distribution of strategic land use planning functions at different levels and at different levels of government. The organizational part of the mechanism of strategic planning of land use includes organizational and administrative management methods. Part of the management functions should belong to the competence of central authorities, part — to the competence of local governments.

Ключові слова: стратегічне планування використання земель, землекористування, організаційно-адміністративні методи управління, територіальний устрій, раціональне землеволодіння.

Key words: strategic planning of land use, land use, organizational and administrative management methods, territorial organization, rational land tenure.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується загостренням правових, організаційних, економічних, екологічних і соціальних питань, що пов'язані з використанням сільських територій. Складність ситуації зумовлена тим, що відбувається динамічна зміна організаційних структур центральних органів виконавчої влади у системі стратегічного планування використання земель. До того ж потрібно визнати наявність різних, іноді протилежних, політичних інтересів та соціальне незадоволення діями влади щодо вирішення земельних питань. До негативних моментів також слід віднести розпорошеність законодавчих актів, іноді відмічається їх невідповідність один одному. Відмічається збільшення кількості порушень земельного законодавства та загострення екологічних проблем у сфері землекористування.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідження механізмів стратегічного планування використання земель в Україні зумовлена необхідністю створення правового регулювання у цій галузі. Постає потреба у професійному, обґрунтованому науковими дослідженнями, системному створенні стратегічного планування використання земель на державному, регіональному та місцевому рівнях. Наявні формування та методологія стратегічного пла-

нування використання земель у галузі регулювання земельних відносин, на сьогодні не задовольняють запити, оскільки опрацювання запитів виконувалось без детальних наукових параметрів та за відсутності чітко сформованих критеріїв правового механізму регулювання стратегічного планування використання й охорони земель. На сьогодні відзначається той факт, що ефективність використання земель в Україні потребує подальшої оптимізації. За результатами проведення земельної реформи в Україні проведено процес розмежування землеволодіння і землекористування. Питання реформування відносин власності на землю залишається не достатньо вирішеним. Певна частка земель сільськогосподарського призначення та господарств населення відноситься до недержавної власності. Так, у 2019 р. їх частка зросла до 36,8 тис. га, порівняно з 29,6 тис. га у 1990 р. [1] збільшилися від загальної площі земель сільськогосподарського призначення. Ефективність використання земельного фонду свідчить, що результати проведення земельної реформи та аналіз стану. Наявна в Україні фрагментація землеволодіння та землекористування не становить на сьогодні гострої загрози для ведення масштабної діяльності відносно сільськогосподарського виробництва.

Аналіз стану ефективності використання земельного фонду України, тенденції розвитку земельних відносин, на засадах розвитку процесу подальшого реформування свідчать,

що наявна фрагментація землеволодінь та землекористувань не становить на сьогодні гострої загрози для ведення масштабної діяльності відносно сільськогосподарського виробництва. Пріоритетами стратегічного планування використання земель у галузі відтворення продуктивності земель сільськогосподарського призначення державної власності, відповідно до концепції сталого розвитку у сфері використання й відтворення продуктивності земель сільськогосподарського призначення державної власності та розпорядження ними, визначено забезпечення здійснення заходів з охорони земель, збереження й відтворення родючості ґрунтів, адже окремими завданнями зазначеної концепції є запобігання деградаційним процесам ґрунтового покриву, підвищення родючості ґрунтів, а також проведення рекультивациі порушених земель.

О. Конишева [2] наголошує що, рекультивацию порушених земель необхідно розглядати, як комплекс заходів щодо реконструкції ландшафтів, відновлення продуктивності порушених земель та створення на місці "промислових пустель" або на інших ділянках нових культурних ландшафтів.

За минулі роки Україна здобула великих здобутків у дослідженні природних ресурсів, накопичено достатній обсяг фактичної інформації про обсяги, розміщення і властивості окремих їх видів і родовищ, узагальнено досвід сільськогосподарського використання та охорони земель, досліджено закономірності організації територіальних громад. Зазначається той факт, що стратегічне планування використання земель в Україні віддалене від оптимального. Великою кількістю українських аграріїв ігноруються основні агротехнічні заходи за технологічними картами вирощування сільськогосподарських культур. Спостерігається порушення структури посівних площ, в сівозміні змінюється науково обґрунтоване чергування культур. Потрібно також акцентувати увагу на тому, що процес агрохімічного обстеження полів на вміст рухомих форм мікроелементів, вмісту гумусу, кислотності ґрунту спрямований на відтворення продуктивності ґрунтів.

Комплексному теоретико-практичному дослідженню прикладних аспектів стратегічного планування використання земель, розв'язанню проблем формування новітнього підходу у сфері стратегічного планування використання земель присвятили свої праці українські вчені: Крисанов Д.Ф. [3] аналізував основи стратегічного планування використання та охорони

земель; Костенко В.А. [4], який розглянув питання раціонального забезпечення стратегічного планування; Панас Р.А. [5] акцентував увагу на концептуальній політиці стратегічного планування щодо еколого-економічного розвитку землекористування в Україні; Сментина Н.О. [6] проаналізувала науково-теоретичні засади реалізації земельного потенціалу України, базуючись на світовому досвіді стратегічного планування використання земель; Балюк С.В., Величко В.В., Горін М.Н. [7] обґрунтовують наукові засади стратегічного планування нормативно-правової бази у сфері управління земельними ресурсами; Паламарчук М.А., Паламарчук О.М. [8] визначили теоретико-методологічні аспекти дослідження у сфері управління земельними ресурсами територіальних громад; Дорош О.С. [9] займався питанням удосконалення стратегічного планування використання земель.

Попри наявність великої кількості наукових праць відносно стратегічного планування використання земель, потребують врегулювання деякі структурні, організаційні, правові, інституційні аспекти їх формування. Виникає необхідність конкретизації сутності характеристики трансформації суспільних відносин у сфері стратегічного планування використання земель. Вирішення цих питань потребує підвищеної уваги як з боку держави, так і науки.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Наукові засади комплексного стратегічного планування використання земель реалізуються на логістиці створення, функціонування та розвитку організаційно-правового механізму вдосконалення землекористування на засадах еколого-економічного потенціалу та їх збереження. Тому принципово необхідно зосередити увагу на узагальненні наукових теоретико-методологічних наробок з метою обґрунтованої системи знань у сфері управління земельними ресурсами.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є узагальнення наукових засад концепції стратегічного планування використання земель.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Стратегічне планування використання земель в Україні є важливою функцією в сфері державного управління у галузі земельних відносин. Пріоритети раціонального землекористування полягають у створенні та впровад-

женні перспективних програм стратегічного планування використання й охорони земельних ресурсів на засадах розвитку демографічних, географічних, екологічних, економічних, історичних та інших особливостей конкретних територій.

Державне управління землями орієнтоване на стратегічне планування використання земельного фонду та врегульоване нормами права. Діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері регулювання земельних відносин спрямована на врегулювання використаних територій. Стратегічне планування використання охорони земель сільськогосподарського призначення і прилеглих до них земель полягає у розробці та затвердженні землевпорядної документації.

Дослідження правових засад стратегічного планування використання земель в Україні дозволило визначити певні недоліки економічного регулювання у цій сфері, суттєвим з яких є відсутність Державної цільової програми розвитку земельних відносин в Україні на період до 2020 р., які мають стати важливими елементами системи правового регулювання засад планування використання та охорони земель.

Реалізація ефективного стратегічного планування використання земель залежить від розроблення відповідних законів, стратегій, інструкцій і потребує розв'язання як короткострокових, так і довгострокових завдань. Ще одна суттєва проблема для України, що може завадити ефективній роботі з стратегічним плануванням використання земель — жорсткий розподіл повноважень між державними органами, кожен з яких веде свою політику, що заважає ефективному виконанню робіт із стратегічного планування використання земель. Тому з огляду на вищезазначене важливим є залучення до співпраці всіх зацікавлених сторін із метою опрацювання єдиної політики стосовно стратегічного планування використання земель, розгляду думок та побажань, як державних органів влади, промисловості, приватних інвесторів, представників громад і недержавних організацій.

В Україні переважають ресурси сільськогосподарського використання. Основним ресурсом аграрного виробництва є земля. Згідно з даними Державної служби статистики України у 2017 році загальна площа сільськогосподарських угідь в Україні дорівнювала 41 489,3 тис. га (з неї 32 544,3 тис. га складає рілля), що становить 132 789 кілометрів квадратних від загальної площі території держави. У структурі площ сільськогосподарських угідь 13 256,6 тис.

га займає рілля, 8 567,3 тис. га — пасовища, 4 327,9 тис. га — сіножаті.

Відповідно до статистичних даних, динаміка земельних ресурсів за 2013—2019 рр., а саме площа сільськогосподарських угідь, характеризується тенденцією до скорочення на 1234,5 тис. га, проте для ріллі характерне зростання на 1242,7 тис. га. Попри зменшення обсягів земельних ресурсів, Україні вдається займати одну з лідируючих позицій у світі за показником площі сільськогосподарських угідь та ріллі на одного громадянина України. Україна займає четверте місце у світі за обсягом сільськогосподарських угідь у розрахунку на одного жителя з показником 0,93 га, а за обсягом ріллі на одного жителя — друге місце (0,74 га). Наведенні показники, з однієї сторони, свідчать про міцну забезпеченість масштабними обсягами землі для всіх жителів країни та достатню кількість сільськогосподарських угідь для розвитку сімейного фермерства, а з іншого боку, про відсутність резервів для зростання земельних ресурсів.

В умовах науково-економічного прогресу формування матеріальних благ є процесом плідної взаємодії людей і природи. На всіх етапах розвитку сільськогосподарського виробництва очевидним є посилення взаємодії матеріального виробництва і природи на засадах взаємозалежності. Наявність відповідних природних територіальних ресурсів цілком впливає на розвиток продуктивних сил певного регіону, прискорюючи або сповільнюючи їх динаміку.

Подальший розвиток сільськогосподарського землекористування пов'язаний з урахуванням господарського обігу дедалі більшої кількості природних ресурсів і утворення навантаження на навколишнє середовище. Залучення до використання природних багатств істотно залежить від рівня розвитку продуктивних сил.

За запасами природних ресурсів Україна займає провідне місце в Європі. Природно-ресурсний потенціал території визначається, як запаси, цінності, засоби. Ресурси розглядаються як сукупність усіх можливостей, засобів, запасів, джерел, що є і можуть бути мобілізовані, використані для досягнення певної мети. Наша країна займає перше місце за кількістю орних земель, за запасами кам'яного вугілля, природного газу, калійної і кам'яної солей, залізної й марганцевої руд, сірки тощо.

За минулі роки в Україна досягла великих успіхів у вивченні природних ресурсів, нагромаджено велику фактичну інформацію про об-

сяги, розміщення і властивості окремих їх видів і родовищ, узагальнено досвід господарського використання, досліджено закономірності територіальної організації. Одним із вагомих чинників кризового стану земель є відсутність загальнодержавної програми стратегічного планування використання й охорони земель. Неможливо не погодитися з позицією, що процес планування заходів, спрямованих на збереження та підвищення родючості ґрунтів, може досягти успіху лише за однієї умови, якщо воно буде засноване на основі законів розвитку родючості ґрунтів та їх взаємодії з іншими природними факторами.

Загальноприйнятим є той факт, що рівень сільськогосподарських витрат прямо пропорційно залежить за рахунок регіонально-територіального розташування господарства, рівня родючості ґрунтів, вартості та якості оборотних засобів сільськогосподарського виробництва. Їх сума отримує розрахунок за наявності основи величин показників, які вказані у системі показників ефективності стратегічного планування використання та відтворення продуктивності земель. На ефективність впровадження заходів із відновлення земель впливає контроль за плануванням використання і охороною земель, лише за однієї мети — забезпечення додержання органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями й громадянами земельного законодавства України.

На сьогодні стан стратегічного планування використання та охорони країни характеризуються низкою економічних факторів, попри те, що Україна володіє одним із найбільших родючих земельних угідь, порівняно з іншими державами світу. Однак наявні механізми стратегічного планування використання земель втратили актуальності. За цієї обставини створення високоефективного механізму планування використання земель стає дедалі актуальнішим, особливо з огляду на потребу провести процес адаптації до змін внутрішньогосподарському середовищі та в зовнішньополітичних процесах. Вирішення цього питання вимагає консолідованого комплексного врахування багатьох аспектів, серед яких основним є формування процесу механізму державного управління у сфері регулювання земельного ресурсу країни. Інституційне забезпечення на сьогодні залишається явно недостатнім.

Ефективність механізму управління у сфері стратегічного планування використання земель сільськогосподарського призначення спрямована на вирішення проблем щодо питань дер-

жавної власності, запобігання процесам зловживанням, недопущення соціальної напруги у сфері стратегічного планування використання земель.

На території України для господарського використання залучено значні обсяги території країни. Надзвичайно високим є рівень розораності території, який становить майже половину територій. Тенденції розвитку землекористування орієнтовані на європейські країни, де рівень освоєності території не перевищує 35 %. Лісистість території України становить 132 564,2 тис. га, що недостатньо для забезпечення екологічної рівноваги. Але виникає нагальна потреба орієнтуватися на середній показник європейських країн, який визначений на рівні 25—30 %.

Надмірна розораність земель (понад 30 183,6 тис. га земельного фонду України), у тому числі на схилах, утворились порушення екологічно збалансованого співвідношення сільськогосподарських угідь, лісів та водойм, які негативно вплинули на точну стійкість агроландшафтів і зумовило відповідне техногенне навантаження у сфері екології.

Найбільш вагомим фактором зниження продуктивності земель і зростання деградації агроландшафтів являє собою водна ерозія ґрунтів. На якісний стан земельних ресурсів мають вплив також інші негативні фактори, а саме засоленість, солонцюватість, перезволоження, кислотність, кам'янистість.

Стрімке сільськогосподарське використання земель призводить до відчутного зниження родючості ґрунтів через їх переущільнення, зокрема чорноземів, втрати грудкувато-зернистої структури, водопроникності та аераційної здатності з усіма екологічними наслідками.

У період останніх років визначено, що недостатньо задіяним для оптимізації стратегічного планування використання та охорони земель залишається механізм загального поєднання заходів з економічного стимулювання і юридичної відповідальності у сфері охорони земель, а також встановлення на законодавчому рівні природоохоронних обмежень у використанні земель шляхом здійснення ефективного землеустрою.

Погляд у історичне минуле, у проблематику розвитку та формування земельних відносин, реформування яких започатковане у 1991 році і не завершене досі, свідчить, що запроваджено еколого-економічної моделі господарювання з передачею сільськогосподарських земель у приватну власність. Однак процес приватизації колективних сільськогосподарсь-

ких підприємств пройшов не повною мірою на засадах економічно справедливих пріоритетів. Відзначилась відсутність соціально-економічного обґрунтування перерозподілу земель. Така ситуація стала причиною повного подібнення сільськогосподарських полів: 6,9 млн громадян набули право на земельну частку, а 27 млн га сільськогосподарських земель передано у приватну власність. Але відсутність практичного досвіду використання земель у активі, відсутність техніки та належного рівня застосування технологічних засобів визначили стійку тенденцію до неефективного використання значної кількості розпайованих земельних ділянок.

На сьогодні обмежено реалізацію заходів з планування використання земель, яка спрямована на ефективне використання землі. Це зумовлено процесом урбанізації, що призводить до необґрунтованої зміни цільового призначення земель та подальшого подібнення земельних ділянок.

Державна земельна політика актуалізована на рівні раціоналізації, ефективності, професійності, управління земельними ресурсами. Раціоналізація державної земельної політики передбачає впровадження органами державної влади діяльності у галузі земельних відносин. Продовольча і сільськогосподарська організація ООН містить рекомендації з урахуванням критеріїв належного державного управління земельними ресурсами та визначає якість державної земельної політики щодо забезпечення продовольчої безпеки країни, створення еколого-економічних безпечних умов для провадження господарської діяльності та проживання громадян.

Європейська економічна комісія ООН визначає рекомендації щодо питань управління земельними ресурсами з метою визначення якісного державного управління земельними ресурсами. Зазначено, що повинні бути виконані наступні заходи: визначення на законодавчому рівні форм користування і прав на землю і характеру власності землі, обмежень і зобов'язань, які повинні реєструватися.

До основних завдань слід віднести: забезпечення прозорості діяльності стратегічного планування використання земель, охорону та обіг земель сільськогосподарського призначення. Особливо слід акцентувати увагу на систему управління земельними ресурсами щодо задоволення попиту споживачів на засадах проведення постійного моніторингу земель, оцінки їх ефективності та здійснення контролю за використанням. Важливим є цілісність і про-

зорість функціонування системи стратегічного планування використання земель з урахуванням критеріїв оцінки та показників стану, яка звітують про витрати коштів і часу на виконання кожної операції із землею, а також ступінь задоволення потреб.

Реалізація механізму стратегічного планування використання земель дає змогу забезпечити функціональну ефективності та прозорість системи управління у сфері планування використання земель сільськогосподарського призначення державної власності. Досконале стратегічне планування розвитку сільських регіонів сприяє забезпеченню продовольчої безпеки, підвищенню ефективності регіональної земельної політики, цивілізованому розв'язанню проблем у сфері земельних відносин. Зрозуміло, що тенденція розвитку системи землекористування має бути спрямована на шлях стратегічного удосконалення на засадах забезпечення раціональне використання земель сільськогосподарського призначення з урахуванням законних інтересів суспільства, територіальних громад та держави. До основних завдань стратегічного планування використання земель відносять: удосконалити механізму управління у сфері використання та охорони сільськогосподарських земель на засадах збереження та відтворення родючості ґрунтів, оптимізацію структури земель різного призначення та системи землекористування загалом, актуалізацію даних Державного земельного кадастру. До актуальних питань також належать завдання щодо провести консервацію деградованих, малопродуктивних та техногенно забруднених земель. Визначено необхідність проведення рекультивативної земель відповідно до проекту землеустрою щодо використання екологічно небезпечних, економічно неефективних земельних ділянок та їх залуження або заліснення. Отже, викладена система принципів засад у системі планового землекористування забезпечує раціональне використання земель сільськогосподарського призначення в Україні. Безумовно, що технологічний процес використання земель сільськогосподарського призначення потребує вдосконалення з орієнтуванням на захист та охорону від негативних процесів, запобігання забрудненню і погіршення екологічного стану. Але потрібно враховувати показник щодо скороченням площі сільськогосподарських угідь у розрахунку на одного жителя України, який є чи не найголовнішим у стратегічному плануванні використання земельних ресурсів та орієнтований на необхідність у підвищенні ефективності використання земель.

Запроваджений механізм планування використання земельних ресурсів базується на вдосконаленні наукових засад еколого-економічної політики, на мінімалізмі соціальної напруги у сфері земельних відносин, застосуванні принципів господарського зниження рівня корупції. Ефективність економічного механізму планування раціонального сільськогосподарського землекористування залежить від об'єктивності визначення еколого-економічної політики суб'єкта господарювання.

Підвищенню ефективності стратегічного планування використання земель сприятиме законодавче забезпечення, посилення відповідальності за псування і забруднення земель, формування системи стратегічного планування, визначення чітких орієнтирів державної політики, чіткий розподіл управлінських функцій між рівнями та органами управління, обов'язковість економічного обґрунтування управлінських рішень, оптимізація плати за забруднення земель, завершення інвентаризації земель, створення підсистем державного оцінювання земельних ділянок та механізмів моніторингу.

Таким чином, окреслюючи в загальній формі систему стратегічного планування використання земель в Україні, подальшу конкретизацію повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування, яка полягає у створенні та впровадженні перспективних програм стратегічного планування використання й охорони земель з урахуванням екологічних, економічних, історичних, географічних, демографічних та інших особливостей конкретних територій, а також у прийнятті на їх основі відповідних рішень.

ВИСНОВКИ

Державне регулювання процесу розвитку стратегічного планування використання земель виступає першочерговим пріоритетом державної політики за євроінтеграційним вектором зовнішньої політики України. Посилення важливості вирішення проблеми стратегічного планування використання земель потребує зміни орієнтації держави у напрямку підвищення їх інвестиційної привабливості, розвиток організаційно-економічного інструменту управління ризиками та безпекою розвитку сільськогосподарських угідь, орієнтація на збалансованість господарської інфраструктури села на мультифункціональний розвиток.

Основним завданням вдосконалення механізму використання у сфері стратегічного планування використання земель є раціональне

використання земель в інтересах забезпечення умов для ефективного задоволення потреб суспільства та громадян. Досягнення результату можливо за умов визначення чітких орієнтирів механізму удосконалення управління земельними ресурсами на кадастрову оцінку земель, вдосконалення системи обліку землі та нерухомості, формування новітніх підходів до системи землевпорядкування, завершення реформування відносин власності на землю. Подальша реалізація державної земельної політики передбачає функціональний перерозподіл державної влади у сфері земельних відносин на засадах забезпечення продовольчої безпеки країни, створення екологічно безпечних умов для провадження господарської діяльності, збереження земельно-ресурсного потенціалу для майбутніх поколінь. Державна земельна політика визначається з урахуванням критеріїв якісного стану належного планування використання земель, що містяться в рекомендаціях продовольчої і сільськогосподарської організації.

Аспекти стратегічного планування використання земель здійснюється шляхом поєднання різних методів і механізмів у залежності від особливостей стратегічного планування використання земель та складності прийнятих рішень. Методи стратегічного планування використання земель, як підсистеми управління формують взаємозв'язок, а також оптимізацію характеристик майбутнього розвитку об'єкта планування, включаючи методи досягнення способів та обґрунтування їх доцільності, забезпечуючи прийняття найбільш ефективних управлінських рішень. Відсутність науково-обґрунтованої концепції стратегічного планування використання земель призвела до суттєвих недоліків у системі сільськогосподарського землекористування і втрати державою функцій управління земельним фондом, особливо в частині охорони земель.

Сучасна система стратегічного планування використання земель не забезпечує позитивний результат в досягненні високої економічної ефективності, екологічної безпеки в землекористуванні. Компетенції органів місцевого самоврядування та центральних органів влади потребують перегляду функцій управління на системній основі концептуальних орієнтирів і пріоритетів розподілу функцій управління земельними ресурсами.

Література:

1. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 21.12.2020).

2. Конишева О. Правове забезпечення запобігання деградації земель сільськогосподарського призначення: дис. канд. юрид. наук: 12.00.06. Х., 2002. 175 с.

3. Крисанов Д.Ф. Економіко-екологічні проблеми харчової промисловості України: монографія. М.: Інститут економіки НАН України, 2002. 259 с.

4. Костенко В.А. Економіко-правове забезпечення використання та охорони земель: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 "Земельне право; аграрне право; екологічне право; природо-ресурсне право". Харків, 2015. 19 с.

5. Панас Р.С. Раціональне використання та охорона земель: навч. посібн. Львів: Новий Світ, 2008. 352 с.

6. Сментина Н.В. Стратегічне планування соціально-економічного розвитку на мезорівні: теорія, методологія, практика: монографія. Одеса: Атлант, 2015. 175 с.

7. Балюк С.В., Величко В.В., Горін М.Н. Стратегія збалансованого використання, відтворення і управління ґрунтовими ресурсами України. К.: Аграр. наука, 2012. 240 с.

8. Паламарчук М.М., Паламарчук О.М. Економічна і соціальна географія України з основами теорії. К.: Знання, 1998. С. 178—215.

9. Дорош О.С. Теоретико-методологічні засади територіального планування землекористування: монографія. Херсон: Грін Д. С., 2012. 434 с.

References:

1. State Statistics Service of Ukraine (2020), available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (Accessed 21 December 2020).

2. Konyshcheva, O. (2002), "Legal provision of prevention of degradation of agricultural lands", Ph.D. Thesis, Law, Kharkiv, Ukraine.

3. Krisanov, D. (2002), "Economic and ecological problems of the food industry of Ukraine", NAN Ukrainy, Kyiv, Ukraine.

4. Kostenko, V. (2015), "Economic and legal support of land use and protection", Abstract of Ph.D. dissertation, Law, Kharkiv, Ukraine.

5. Panas, R.S. (2008), Ratsional'ne vykorystannia ta okhorona zemel' [Rational use and protection of lands], Novyj Svit, Lviv, Ukraine.

6. Smentina, N. (2015), Stratehichne planuvannia sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku na mезorivni: teoriia, metodolohiia, praktyka [Strategic planning of socio-economic development at the meso level: theory, methodology, practice], Atlant, Odessa, Ukraine.

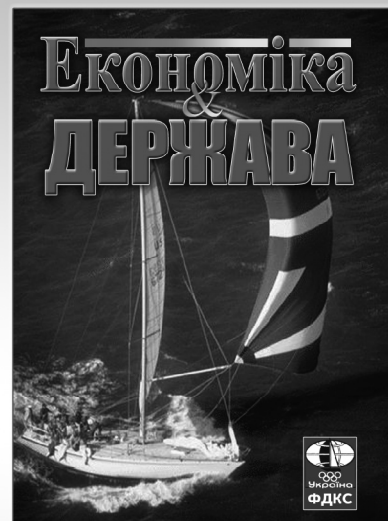
7. Balyuk, S. Velichko, V. and Gorin, M. (2012), Stratehiia zbalansovanoho vykorystannia, vidtvorenna i upravlinnia ґруntovymy resursamy Ukrainy [Strategy of balanced use, reproduction and management of soil resources of Ukraine], Ahrarna nauka, Kyiv, Ukraine.

8. Palamarchuk, M. and Palamarchuk, O. (1998), Ekonomichna i sotsial'na heoh-rafiiia Ukrainy z osnovamy teorii [Economic and social geography of Ukraine with the basics of theory], Znannia, Kyiv, Ukraine.

9. Dorosh, O. (2012), Teoretyko-metodolohichni zasady terytorial'noho planuvannia zemlekorystuvannia [Theoretical and methodological principles of territorial planning of land use], Hrin' D.S., Kherson, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 15.12.2020 р.

Науково-практичний журнал
«ЕКОНОМІКА ТА ДЕРЖАВА»

Передплатний індекс: 01751

Виходить 12 разів на рік

наукове фахове видання України

З ПИТАНЬ ЕКОНОМІКИ

(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 №1643

Спеціальності – **051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.**

www.economy.in.ua

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73